

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/229/2022
Identifikačné číslo spisu:	1318200308
Dátum vydania rozhodnutia:	31.05.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1318200308.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci osoby, ktorá je povinná platiť výživné (ďalej len „povinný“) U. G.K., V., T.Á. XX, a osoby oprávnenej z výživného (ďalej len „oprávnená“) H. G. R., L.B. XX, o návrhu povinného na zníženie výživného, vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 16Pc/1/2018, o dovolaní povinného proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 28. januára 2022 sp. zn. 11CoP/12/2022, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 28. januára 2022 sp. zn. 11CoP/12/2022 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej len „súd prvej inštancie“ resp. „okresný súd“) rozsudkom z 28. januára 2021 č. k. 16Pc/1/2018-193 vo výroku I. návrh na zníženie vyživovacej povinnosti povinného zamietol a vo výroku II. o trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 155, § 157 zák. č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) a § 62 ods. 1, 2, 5, § 65 ods. 3, § 75 ods. 1, § 78 ods. 1, 3 zákona č. 36/2005 Z. z. Zákona o rodine (ďalej len „Zákon o rodine“) a skutkovo tým, že po vykonanom dokazovaní ustálil nedôvodnosť návrhu povinného na zníženie jeho vyživovacej povinnosti voči oprávnenej (naposledy určenej rozsudkom Okresného súdu Bratislava III z 9. apríla 2015 č. k. 51P/2/2014-138). Dôvodil, že oprávnená je doposiaľ v akademickom roku 2020/2021 študentkou vysokej školy a povinný nepreukázal kvalifikovanú zmenu pomerov na svojej strane od posledného rozhodnutia súdu o výživnom, ktorá by odôvodňovala jeho zníženie v zmysle § 157 CMP v spojení s § 78 ods. 1 Zákona o rodine. O trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 28. januára 2022 sp. zn. 11CoP/12/2022 z 28. januára 2022 odvolanie povinného proti uvedenému rozsudku podľa § 386 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) ako oneskorene podané odmietol. Žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Uviedol, že predtým, než začne odvolací súd na základe podaného odvolania konať vo veci samej, tak musí skúmať, či odvolanie spĺňa všetky podmienky prípustnosti odvolania požadované zákonom, t. j. či je podané v

lehote, oprávnenou osobou, či smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné a či má všetky predpísané náležitosti. Ak odvolací súd zistí, že nie je splnená niektorá z podmienok odvolania, musí odvolanie odmietnuť bez ďalšieho vecného prejednanie odvolania. V danej veci odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie povinný podal osobne dňa 2. novembra 2021. V zmysle § 355 ods. 1 CSP proti tomuto rozsudku súdu prvej inštancie je odvolanie prípustné, preto sa odvolací súd ďalej zaoberal včasnosťou podaného odvolania. Lehota na podanie odvolania je 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti ktorému rozhodnutiu smeruje (§ 362 ods. 1 prvá veta CSP). Vychádzajúc z obsahu spisu predmetný rozsudok bol povinnému doručený dňa 14. októbra 2021 (č.l. 206). Lehota na podanie odvolania povinnému začala plynúť dňa 15. októbra 2021 (§ 121 ods. 2 CSP) a uplynula dňa 29. októbra 2021, ktorý deň pripadol na pracovný deň (piatok). Odvolanie povinný podal osobne do podateľne súdu dňa 2. novembra 2021. Tým, že povinný podal odvolanie po uplynutí zákonom stanovenej lehoty, odvolací súd jeho odvolanie bez vecného preskúmania správnosti napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie ako oneskorene podané podľa § 386 písm. a) CSP odmietol. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 52 CMP.

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu povinný (ďalej aj „dovolateľ“) podal dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodňoval ustanovením § 420 písm. f) CSP. Výtýkanú vadu zmätočnosti videl v tom, že odvolací súd nesprávne ustálil včasnosť podaného odvolania, pretože v skutočnosti jeho opravný prostriedok nebol podaný dňa 2. novembra 2021, ako to tvrdil odvolací súd, ale skôr. Spomínaného dňa dovolateľ síce podal na súd podanie označené ako odvolanie; išlo však len o odôvodnenie už skôr podaného odvolania. Povinný sa osobne zúčastnil pojednávania a vyhlásenia rozsudku okresného súdu dňa 28. januára 2021 a rovno po vyhlásení rozsudku podal dovolanie, a to ústne do zápisnice. Nevedno však, či súd prvej inštancie túto skutočnosť uviedol v zápisnici z pojednávania, avšak musí byť súčasťou zvukového záznamu z predmetného pojednávania. Na základe uvedených skutočností povinný vyslovil presvedčenie, že došlo k odňatiu jeho možnosti konať pred súdom, navrhol preto napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Oprávnená sa k podanému dovolaniu nevyjadрила.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie povinného podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné a tiež dôvodné; v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP,

je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a v spojitosti s tým označiť v dovolaní náležitým spôsobom tiež dovolací dôvod (1Cdo/17/2019, 2Cdo/225/2018, 3Cdo/142/2018, 4Cdo/10/2018, 5Cdo/9/2019, 7Cdo/1/2018, 8Cdo/94/2018, 9Cdo/4/2020).

9. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP v zmysle ktorého, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces dovolací súd uvádza, že z hľadiska jeho prípustnosti nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti podľa tohto ustanovenia; rozhodujúci je výlučne záver dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017, 9Cdo/4/2020). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobcu, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

10. Nesprávnym procesným postupom v zmysle § 420 písm. f) CSP sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie) znemožňujúca strane sporu (účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo 112/2018, 7Cdo/202/2017, 8Cdo/85/2018, 9Cdo/4/2020).

11. Dovolateľ ním vytýkanú vadu zmätočnosti videl v tom, že odvolací súd odmietol jeho podanie - odvolanie voči rozsudku súdu prvej inštancie bez toho, aby no to boli splnené zákonné podmienky; odvolanie voči vyhlásenému rozsudku podal totiž včas, a to ústne do zápisne z pojednávania bezprostredne po vyhlásení rozsudku.

11.1. Včasnosť podania odvolania je jednou z objektívnych podmienok na to, aby odvolanie vyvolalo zamýšľané právne následky. Posúdenie otázky momentu podania odvolania, a tým aj jeho včasnosti alebo oneskorenosti je vždy otázkou, ktorá má pre rozhodnutie odvolacieho súdu a pre vec dovolateľa podstatný význam (viď Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 773/2015 zo 4. februára 2016).

11.2. Judikatúra najvyššieho súdu sa už v minulosti zaoberala otázkou včasnosti ústne podaného odvolania po vyhlásení rozsudku, ale ešte pred jeho doručením, a teda pred začiatkom plynutia odvolacej lehoty, pričom dospela k závere, že aj takto podané odvolanie je podané včas, teda účinne podané, avšak trpí vadami. Na uvedenom závere nič nemení skutočnosť, že účastník po doručení rozhodnutia napísal znovu podanie, ktoré podal až po uplynutí odvolacej lehoty a v ktorom uvádza, že proti rozhodnutiu podáva odvolanie a aj ho podrobne odôvodňuje (viď. Z IV, s. 764). Nemožno ho preto odmietnuť bez toho, aby súd vyzval dovolateľa na odstránenie väd odvolania.

11.3. Pozornosti dovolacieho súdu neušlo, že k vyššie citovanému stanovisku dospel najvyšší súd za právneho stavu, ktorý pripúšťal podanie účastníka ústnou formou do zápisnice z pojednávania (viď § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku). Aktuálne v zmysle príslušného znenia ustanovenia § 125 ods. 1 a 2 CSP podanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej. Napriek uvedenému však aj Civilný sporový poriadok vo svojich ustanoveniach predpokladá situácie, keď strana sporu je síce povinná doručovať podania súdu elektronicke, urobí však podanie ústne na pojednávaní. Výklad ustanovení Civilného sporového poriadku na jednej strane nesmie podľa čl. 3 ods. 2 Základných princípov protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné a z tohto pohľadu by bolo potrebné ustanovenie § 125 ods. 1 CSP vykladať skôr reštriktívne. Na druhej strane však súd nie je

absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale sa od neho môže a musí odchýliť, pokiaľ to vyžaduje zmysel a účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z princípov, ktoré majú svoj základ v ústavne konformnom právnom poriadku ako významovom celku (pozri nález Ústavného súdu ČR z 13. marca 2013, sp. zn. IV. ÚS 1241/12, a nález Ústavného súdu SR z 23. mája 2013, sp. zn. IV. ÚS 71/2013-36).

11.4. Vzhľadom k uvedeným teoretickým východiskám a zohľadniac aj okolnosti danej veci dovolací súd v preskúmvanej veci vychádzal z už skôr vysloveného názoru (pravda za inej právnej úpravy), ktorý pripúšťal „aj možnosť podania odvolania ústne do zápisnice z pojednávania“.

12. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že v danej veci súd prvej inštancie vyhlásil rozsudok dňa 28. januára 2021, pričom zo zápisnice z pojednávania nachádzajúcej sa na č. l. 191 a 192 nevyplýva, že by voči vyhlásenému rozsudku povinný podal bezprostredne/ihneď ústne odvolanie tak, ako to v podanom dovolaní namietal. Až na č. l. 207 spisu sa nachádza jeho odvolanie zo dňa 2. novembra 2021 v písomnej podobe. Vzhľadom k uvedenému a tvrdeniam povinného dovolací súd skúmal, či ním prezentované skutočnosti nie sú obsahom zvukového záznamu z pojednávania zo dňa 28. januára 2021. V tejto súvislosti dovolací súd uvádza, že podľa § 98 ods. 1 CSP o procesných úkonoch, pri ktorých súd koná so stranou alebo vykonáva dokazovanie, sa vyhotovuje záznam technickým zariadením určeným na zaznamenávanie zvuku. Takto vyhotovený záznam sa uchová na nosiči dát, ktorý sa po skončení pojednávania pripojí k súdnemu spisu alebo sa v súdnom spise urobí poznámka, kde je záznam uložený; podľa § 56 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špecializovaný trestný súd a vojenské sudy (ďalej len „vyhláška č. 543/2005 Z. z.“) zvukový záznam z pojednávania sa uchováva na nosiči dát, ktorý sa po skončení súdneho pojednávania pripojí k súdnemu spisu, alebo sa v súdnom spise urobí poznámka, kde je zvukový záznam uložený. Keďže v danom prípade súčasťou elektronického spisu zvukový záznam z pojednávania zo dňa 28. januára 2021 nebol, prípisom zo dňa 29. septembra 2022 (č. l. 251 spisu) dovolací súd vrátil spis okresnému súdu na odstránenie uvedeného nedostatku. Súd prvej inštancie dňa 29. novembra 2022 vrátil spis najvyššiemu súdu opätovne na rozhodnutie s tým, že „z technických príčin súvisiacich s technickým zariadením určeným na zaznamenávanie zvuku, nemá zvukové záznamy z pojednávania zo dňa 22. septembra 2020 a zo dňa 28. januára 2021“.

13. Zápisnica o verejnom vyhlásení rozsudku je verejná listina, ktorá potvrdzuje pravdivosť toho, čo sa v nej osvedčuje alebo potvrdzuje, ak nie je dokázaný opak (§ 205 CSP). Z uvedeného vyplýva, že iba samotné popieranie obsahu verejnej listiny alebo jej spochybňovanie, nemôže mať za následok, že súd z jej obsahu nebude vychádzať. Na to, aby dovolací súd pri zisťovaní nesprávneho procesného postupu odvolacieho súdu podľa § 420 písm. f) CSP neprihliadal k obsahu verejnej listiny v jej zaznamenanom znení, musel by byť preukázaný opak toho, čo táto listina potvrdzuje (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 27.10.2021, sp. zn. 8Cdo/204/2020).

14. Podľa názoru dovolacieho súdu sú závery vyplývajúce z predmetného judikátu v celom rozsahu aplikovateľné aj na znenie zaznamenané v „zápisnici z pojednávania“, ktorej obsah v preskúmvanej veci dovolateľ spochybňoval.

15. Vychádzajúc z vyššie uvedeného (tak zisteného skutkového stavu ako aj teoretických východísk), dovolací súd v danom prípade v prvom rade dospel k záveru, že dovolateľ preukázal, a to pre absenciu zvukového záznamu na nosiči dát súdu, že odvolanie voči vyhlásenému rozsudku podal - ústne do zápisnice z pojednávania zo dňa 28. januára 2021. Jednalo sa však o odvolanie, ktoré nebolo bez väd. Svoje odvolanie povinný následne zopakoval (podaním z 2. novembra 2021 súčasne tvrdiac, že už jedno odvolanie podal dňa 14. júla 2021 - v spise sa však nenachádza - pozn. dovolacieho súdu) resp. doplnil po výzve súdu prvej inštancie uznesením č. k. 16Pc 1/2018-208 z 9. novembra 2021. Keďže súd prvej inštancie povinného nevyzval na odstránenie väd jeho odvolania až do momentu, kedy ho zopakoval, dovolací súd nemohol odvolanie odmietnuť ako oneskorene podané. Pokiaľ takto postupoval dopustil sa procesnej nesprávosti takej intenzity, ktorá zakladá vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP. Judikatúra najvyššieho súdu už za právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 dospela k záveru, že o

znemožnenie realizácie procesných oprávnení ide tiež v prípade procesne nesprávneho postupu súdu, v rámci ktorého sa z určitého dôvodu odmietol zaoberať meritom veci (odmietol podanie alebo konanie zastaviť, či odvolací súd odmietol odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup neboli dané (viď R 23/1994 a R 4/2003). Nadväzujúc na tento záver treba aj podľa súčasnej právnej úpravy za zásah do práva na spravodlivý súdny proces považovať nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, v rámci ktorého z určitého dôvodu odmietne odvolanie, i keď predpoklady pre taký postup neboli dané (porovnaj napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/98/2017, 8Cdo/171/2017 a 8Cdo/179/2017), k čomu aj v danej veci došlo.

16. V súvislosti so záverečným konštatovaním musí dovolací súd poznamenať, že odvolací súd nemohol mať žiadnu vedomosť o tom, že povinný v procesnom postavení odvolateľa svoj opravný prostriedok podal ústne do zápisne z pojednávania, keďže z obsahu spisového materiálu takéto skutočnosti nevyplývajú.

16.1. Pre úplnosť a nad rámec dôvodov tohto rozhodnutia dovolací súd ešte uvádza, že iná situácia by v preskúmvanej veci nastala, ak by súd prvej inštancie po ústne podanom odvolaní povinného vyzval na odstránenie väd jeho podania a tento by na výzvu súdu (teda ešte pred predložením spisu odvolaciemu súdu) nereagoval zákonným spôsobom.

17. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.